

Рада економічної безпеки України

ВИСНОВКИ 2023
ПРОГНОЗИ НА 2024

2023: РЕЗУЛЬТАТИ І ВИСНОВКИ 2024: РЕКОМЕНДАЦІЇ І ТЕНДЕНЦІЇ

(1) Санкції – новітня зброя.

Агресія Російської Федерації проти України триває вже майже десять років, а повномасштабна війна – майже два роки. І санкції продовжують відігравати ключову роль у протидії Росії. Водночас демократичний світ поступово змінює свої підходи до санкційної політики. Якщо на початку війни важливо було швидко запроваджувати нові й нові обмеження, зараз багато держав сконцентровані на тому, щоб **забезпечити ефективну імплементацію санкцій** та унеможливити їхнє порушення. Крім того, важливою є поступова криміналізація обходу санкцій, а також нові ініціативи, спрямовані на **координацію і синхронізацію санкційної політики**. Можна спрогнозувати, що основним трендом у 2024 році буде переосмислення санкційної політики, яка перестане бути інструментом стримування Росії і перетвориться на повноцінний інструмент для знищення економічного та військового потенціалу держави-агресора. Для цього необхідно посилювати міжнародну коаліцію та сфокусовано спрямовувати економічні обмеження на найбільш критичні для РФ сектори.

(2) Сучасні війни – багатовимірні.

Російська війна проти України має багато вимірів: конвенційний, економічний, кібер, інформаційний, культурний. Лише розуміння взаємодії цих вимірів дозволяє адекватно оцінити дії держави-агресора. Багатовимірність війн – **новий безпековий виклик**. Немає сумнівів, що Росія – не єдина загроза для міжнародної безпеки. Інші авторитарні режими робитимуть висновки і використовуватимуть ці підходи в майбутньому.

Неконвенційна агресія (перш за все – кібератаки Росії) не має географічних обмежень. Це означає, що західні компанії, які продовжують постачати РФ новітні технології, не лише сприяють продовженню війни проти України.

Вони підривають безпеку власних держав, адже ніхто не знає, проти кого буде здійснена російська атака завтра. Саме тому у 2024 році демократичним державам необхідно буде визнати, що економічна, інформаційна та кібервійна між ними та Росією вже розпочалася. І під час війни не можна використовувати інструменти мирного часу. Отже, тренди 2024 року – це припинення доступу Росії до західних технологій та посилення відповідальності приватного сектору за підтримку економіки Росії.

(3) Ефективний громадський контроль – ключ до успіху.

У сучасній системі стримувань і противаг громадянське суспільство відіграє все більш помітну роль. Для забезпечення економічної стійкості та повоєнної відбудови України громадський контроль матиме вирішальне значення. Тому один з важливих напрямків – інституційний розвиток громадських рад. Водночас громадський контроль необхідний і для ефективною протидії Росії. Один з прикладів – **моніторинг національної санкційної політики**. У 2023 році Україна зробила значний крок для забезпечення більш обґрунтованого і прозорого формування санкційних списків, що у перспективі дозволить краще взаємодіяти із союзниками. Зокрема, було ухвалено рішення про створення національного санкційного реєстру. Контроль за формуванням реєстру – безперечний пріоритет для експертного середовища на 2024 рік. А у більш глобальному контексті – **посилення взаємодії між державними органами різних держав і експертними інституціями** громадянського суспільства визначатиме успішність 2024 року для демократичної коаліції.

Аналітика РЕБ України за 2023 рік

Аналітична доповідь «Кібератаки, артилерія, пропаганда»

Російська збройна агресія проти України є багатовимірною. У дослідженні відстежено координацію ракетних атак на критичну інфраструктуру та кібератак на відповідні сервіси, чітке узгодження ракетних та кібератак на медіа та центри зв'язку, підготовку та реалізацію кібератак на інституції, які допомагають Україні.

Лінк: <https://reb.org.ua/reporting/kiberataki-artileriya-propaganda-zagalnii-oglyad-vimiriv-rosiiskoyi-agresiyi->

Аналітична доповідь «Санкції ЄС проти Російської Федерації»

В експертному документі надається оцінка дієвості європейських санкцій, а також ряд рекомендацій для посилення економічних обмежень. Визначені такі проблеми: відсутність універсального режиму санкцій і продовження діяльності західних компаній у Росії; недоліки експортного контролю товарів подвійного призначення; незапровадження обмежень щодо багатьох російських структур, що належать до військових підприємств та ОПК.

Лінк: <https://sceeus.se/en/publications/eu-sanctions-against-russia-coherence-and-efficiency-during-the-large-scale-invasion-of-ukraine-a-ukrainian-assessment/>

Аналітична доповідь «Роль західних високоточних верстатів з ЧПК в російській оборонній промисловості»

Аналітики РЕБ провели широкий аналіз російської залежності від іноземних верстатів з ЧПК. Російське виробництво військової техніки та зброї значною мірою залежить від імпорту іноземних верстатів з ЧПК, зокрема через відсутність власного точного верстатобудування.

Лінк: <https://reb.org.ua/reporting/rol-zaxidnix-verstativ-z-cpu-v-rosiiskii-oboronni-promislovosti-ta-naslidki-yix-vtrati-dlya-rosiyi-zvit-8230qy>

Аналітична доповідь «Верстати з ЧПК 2.0.»

Верстати з ЧПК – це стратегічний стрижень російської військової промисловості та вікно можливостей для спроб зупинити агресора. У документі представлені вичерпні рекомендації щодо вирішення цієї проблеми.

Лінк: <https://reb.org.ua/reporting/cnc-machinery-20-curtailing-russias-military-production-62ggk2>

Аналітична доповідь «Робота громадських рад»

Громадянське суспільство в Україні традиційно є рушійною силою найважливіших позитивних змін та реформ. У доповіді надаються рекомендації щодо посилення інструментів громадського контролю.

Лінк: <https://reb.org.ua/reporting/robota-gromadskix-rad-analiticna-dopovid-vyqv2>

Аналітична доповідь «Система з державного гарантування якості»

У доповіді представлені аспекти створення уповноваженого органу з державного гарантування якості товарів, робіт і послуг оборонного призначення, що ґрунтуються на принципах незалежності, прозорості та протидії корупції. Проведено аналіз національного та міжнародного законодавства, зокрема країн-членів НАТО.

Лінк: <https://reb.org.ua/reporting/sistema-z-derzavnogo-garantuvannya-yakosti-analiticna-dopovid-02k8dy>